

24 of 31 DOCUMENTS

de Volkskrant**March** 10, 2005

Lees eerst zelf die Grondwet eens ; Neem rode kaart mee naar het stembureau

BYLINE: WIM VOERMANS

SECTION: Forum; Pg. 12

LENGTH: 1364 words

Dat de Europese Grondwet Brussel veel machtiger maakt, is aantoonbaar onjuist en daarmee tendentius, betoogt **Wim Voermans**. Hij antwoordt Ronald Plasterk, die een eerder artikel van hem bekritiseerde.

Ronald Plasterk is een bioloog. Een heel goede, naar ik begrijp. En iemand met heel stellige opvattingen over de Europese Grondwet. Spelend met zijn lezerspubliek, hopt hij in zijn columns tussen voor en tegen die Europese Grondwet. In ieder geval iemand die het aandurft de discussie te voeren.

Maar hij doet het nogal tendentius, en ook zonder kennis van zaken. Dat tweede kan ik hem niet helemaal kwalijk nemen: de informatie over aard en inhoud van de Europese Grondwet komt laat op gang - wellicht te laat.

Die Grondwet gaat ons allemaal aan, iedereen moet er zich een mening over kunnen vormen: bioloog, boomkweker of uitvoerder op de bouw. Maar dan wel op basis van juiste informatie. Zoals Plasterk zou willen dat de publieke discussie over klonen van meercellige organismen op basis van nuchtere feiten wordt gevoerd, vind ik dat dat ook moet gebeuren bij de Europese Grondwet. Dat is nu niet het geval. Plasterk stapelt in zijn column (Forum, 25 februari), in zijn zucht om argumenten voor die Grondwet te ontkrachten, fout op fout.

Ten eerste gaat hij er, zoals hij tot nu toe steeds heeft gedaan in zijn columns, van uit dat de Europese Grondwet Brussel veel machtiger maakt: dat is aantoonbaar niet het geval en scheidt een vertekend, tendentius beeld. De laatste twintig jaar zijn de bevoegdheden van de EU - met volledige instemming en soms op initiatief van Nederland - stapsgewijs uitgebreid via verdragen, maar de Europese Grondwet geeft Brussel nauwelijks nieuwe macht. Er komen nauwelijks nieuwe bevoegdheden bij. Een stem tegen de Europese Grondwet maakt Brussel dus niet minder machtig. Sterker nog, de Grondwet begrenst juist de mogelijkheden tot bevoegdhedenuitoefening, door haar aan striktere voorwaarden te binden (grotere transparantie, democratische procedures, binding aan grondrechten).

Die begrenzingen zijn hard nodig om de legitimatie van de Brusselse besluitvorming te vergroten. Dat wil er dan bij Plasterk misschien niet in, maar toch is het zo.

Ten tweede ziet Plasterk niet het - in het staatsrecht heel bekende - verschil tussen een 'staat' en het concept van de rechtsstaat. Het concept van de rechtsstaat houdt in dat uitoefening van overheidsmacht is gebonden aan vier beginselen, te weten wetmatigheid, grondrechten, machtscheiding en een onafhankelijke rechter. Een organisatie kan dus gebonden zijn aan rechtsstatelijke waarden, zonder een staat (= territorium, bevolking, effectieve gezagsuitoefening) te zijn. Voorbeelden daarvan zijn te vinden in verdragsorganisaties zoals de Raad van Europa, de VN, en nu, de EU. Wel rechtsstatelijke waarden, geen staat of superstaat. Daar had Plasterk zich wat beter in mogen verdiepen, voordat hij mij denkfouten aanwrijft die in wezen het resultaat zijn van zijn verkeerde voorstelling van zaken. De Europese Unie onder de Europese Grondwet is - daarvoor is uitdrukkelijk gekozen - geen staat, noch een natie, maar een verdragsorganisatie. Het woord 'Grondwet' verandert daar niets aan. Om een grondwet te hebben, hoef

Lees eerst zelf die Grondwet eens ;Neem rode kaart mee naar het stembureau de Volkskrant March 10, 2005

je geen staat te zijn en niet elke staat heeft een grondwet.

Plasterks derde punt kan ik wel enigszins begrijpen. Als bijna 95 procent van de inhoud van de Europese Grondwet afkomstig is uit eerdere verdragen (inclusief het handvest grondrechten) en de jurisprudentie die daarop is gebaseerd, wat is dan het nieuwe, wat de grote verbetering? Inderdaad lastig om uit te leggen en schijnbaar in tegenspraak met elkaar. Toch is dat niet zo.

Bij de nieuwe 5 procent gaat het om wezenlijke en principiële bepalingen: een grotere rol van het Europees parlement, openbare vergaderingen van de raad van ministers, de mogelijkheid tot een burgerinitiatief (een soort referendum), verdere openbaarheid van bestuur, de werkelijke juridische verankering van de grondrechten, de rol van de nationale parlementen, de stroomlijning van de besluitvormingsprocedures, een paar nieuwe instrumenten, et cetera.

Met die 5 procent komt een nieuw grondwettelijk systeem tot stand, waarbij via democratische waarborgen, grondrechten, machtenscheiding en een onafhankelijke rechter tegenmacht wordt georganiseerd: de overheidsmacht van de EU wordt gebreedeld, burgers en lidstaten hebben betere mogelijkheden om Brussel terug te fluiten. In die zin heeft Pijpers (Forum, 28 februari) ook ongelijk als hij beweert dat de grondrechten uit de Europese Grondwet een sigaar uit eigen doos zijn: de rechten zijn weliswaar niet allemaal nieuw (sommige wel), maar het nieuwe zit hem in hun werking. Voor het eerst zijn de Europese Unie en haar instellingen zelf aan een echte grondrechtcatalogus gebonden, niet alleen de lidstaten.

Dat brengt me bij een vierde punt - de tweede denkfout volgens Plasterk. Als je tegen de Grondwet stemt, stem je voor het Verdrag van Nice. Plasterk begrijpt dat niet, maar toch is dat werkelijk zo. Als je 'zoals tegenwoordig nogal wat mensen doen' vindt dat de EU een ondemocratische, oncontroleerbare superstaat is met te veel macht, dan is een stem tegen de Europese Grondwet niet verstandig: je stemt als het ware tegen de oplossing voor je probleem, en het effect is dat het - in het gunstigste geval - blijft zoals het was (situatie onder het Verdrag van Nice).

'Nee' stemmen tegen de Europese Grondwet kan voor Nederland heel vervelende gevolgen hebben, als we in een klein clubje van nee-stemmers terecht komen. Jules Maaten ziet het goed als hij zegt dat we ons belachelijk maken en mogelijk buitenspel komen te staan. Als een kleine club als Nederland, met mogelijk enkele andere lidstaten, de zaak ophoudt, kan dat clubje mogelijk worden 'afgekoppeld', dat wil zeggen buiten de Europese Grondwet worden gehouden. Voor Nederland heeft zo'n scenario mogelijk serieuze economische repercussies. Europa kan wel zonder ons, maar wij kunnen niet zonder de EU.

De discussie over de Europese Grondwet gaat momenteel gebukt onder de 'werkelijkheid van de beelden'. In een uitzending van B & W onlangs zwaaide Hanneke Groenteman vol afgrijzen met een vuistdikke Engelse tekst van de Grondwet. Dat de officiële Nederlandse tekst al sinds 16 december van 2004 beschikbaar is en dat de Europese Grondwet slechts half zoveel artikelen telt als het Nederlandse Wetboek van Koophandel, wordt even buiten beschouwing gelaten. Het beeld beklijft van die opgedrongen, onbegrijpelijke en lijvige Grondwet, dat speeltje van het (politieke) establishment. Je proeft de behoefte aan een bijltjesdag. Plasterk lift daarop wat makkelijk mee. De discussie over de Europese Grondwet gaat nu alleen over de buitenkant en niet over de binnenkant. Dat is jammer, want het gaat om grote belangen. Het gaat om - wat Pijpers daarvan ook mag vinden (Forum, 28 februari) - de voortdurende Europese vrede, die niet alleen dankzij Amerikanen, Russen of de NAVO bestaat, maar ook door langdurige Europese welvaart in verbondenheid. Het gaat ook over het waarborgen van vrijheid, democratie, mensenrechten en een fatsoenlijke - op solidariteit gebaseerde - economie. Dat mogen we niet uit het oog verliezen.

Ik doe daarom hierbij twee oproepen. Ten eerste, lees zelf de Grondwet (vooral de goed leesbare Delen 1 en 2, waarin de meeste innovaties zitten) en vorm op basis daarvan uw oordeel. Verder roep ik iedereen die ontevreden is met de samenwerking in de Europese Unie op, op 1 juni een rode kaart mee te nemen naar het stembureau en iedereen die ontevreden is met het beleid van het kabinet om een gele kaart mee te brengen. Dan kunt u in vrijheid (tegen of voor) de Grondwet stemmen, maar ook direct duidelijk maken wat u van de omgevingsfactoren vindt. Het moet voor de referendumcommissie een koud kunstje zijn gele en rode kaarten door te sturen aan de regering, die daaraan een

Lees eerst zelf die Grondwet eens ;Neem rode kaart mee naar het stembureau de Volkskrant March 10, 2005

passend gevolg kan geven.

Wim Voermans is hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Leiden.

De Spanjaarden, hier bewoners van Barcelona, stemden op 20 februari voor de Europese Grondwet. Het Nederlandse referendum is op 1 juni. FOTO REUTERS

LOAD-DATE: March 10, 2005

LANGUAGE: DUTCH

© 2005 PCM Uitgevers B.V.